2024-2-RE

Causa 2025-2-RE

(Estrada Mas c/ Impremta Principat, SAU)

Número de registre 20-2025. Recurs d'empara

Aute del 17 de febrer del 2025

BOPA núm. 24, del 26 de febrer del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de gener del 2025, per la representació processal del Sr. Antonio Estrada Mas, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 10 de desembre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com dels principis de seguretat jurídica i d'interdicció d'arbitrarietat, establerts a l'article 3.2 de la mateixa norma, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets i dels principis esmentats, que se suspengui la resolució impugnada i que es declari la condemna al pagament de les costes processals de les dues instàncies judicials anteriors i de l'actual a la part defenent, incloent els honoraris d'advocat i de procuradora;

Vista la Constitució, especialment els articles 3.2, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 17 de juliol del 2020, la representació processal de la societat Impremta Principat, SAU va formular una demanda d'acció social de responsabilitat amb reclamació de danys i perjudicis contra el Sr. Antonio Estrada Mas, en què demanava que aquest fos condemnat al pagament de les quantitats que la societat havia hagut de pagar a un treballador per acomiadament injustificat, així com totes les despeses derivades d'aquell procediment laboral.

1.2. El 18 de març del 2024, la Secció Civil 7 de la Batllia va dictar una sentència que decidia estimar parcialment aquesta demanda i condemnar el Sr. Antonio Estrada Mas a abonar a la societat demandant 41.766,15 € en concepte d'indemnització per incompliment dels deures legals com a administrador social (36.161,17 € corresponents a la indemnització pagada al treballador i 5.604,98 € corresponents a la part patronal de la cotització pagada a la CASS, sense fer pronunciament respecte de les costes ocasionades).

1.3. La representació processal del Sr. Antonio Estrada Mas va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 10 de desembre del 2024, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual acordava desestimar aquest recurs i confirmar íntegrament la decisió de la primera instància.

1.4. El 10 de gener del 2025, la representació processal del Sr. Antonio Estrada Mas va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 10 de desembre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la

Constitució, així com dels principis de seguretat jurídica i d'interdicció d'arbitrarietat, establerts a l'article 3.2 de la mateixa norma.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent considera que la sentència de la Sala Civil vulnera clarament els seus drets a la jurisdicció, a la defensa, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com els principis de seguretat jurídica i d'interdicció d'arbitrarietat, establerts a l'article 3.2 de la mateixa norma.

- Segons el seu parer, la Sala Civil ha entès de manera errònia que les conseqüències del plet laboral, adjuntat per corda fluixa a la demanda de la societat, demostren una administració lesiva i un incompliment dels seus deures com a administrador social d'aquesta societat.

- Després d'exposar la història social de l'empresa, conclou que va ostentar en un moment donat la Presidència de la societat Impremta Principat, SA, però que no va realitzar mai les funcions de secretari, el qual, d'acord amb l'article 65 del text refós de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada, és aquell que efectua les funcions d'administrador. En aquell moment, el secretari era l'actual accionista únic de l'empresa i ara l'actual demandant. El secretari gestionava tota l'operativa de la societat i el president només validava els seus actes amb un vistiplau.

- Per tant, considera que la part adversa no pot evitar les evidències que ella mateixa aporta com a prova, i, menys encara distorsionar la realitat dels fets per responsabilitzar-lo únicament a ell i eludir els efectes dels seus propis actes.

- En aquest sentit destaca que quan l'actual propietari va adquirir les accions estava totalment informat de l'existència d'aquell plet laboral, atès que era el secretari del Consell d'Administració, i el fet que l'empresa pretengui l'acció de responsabilitat amb reclamació de danys i perjudicis, establert a l'article 51 del text refós de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de

responsabilitat limitada, és injust i atempta contra la seguretat jurídica.

- Considera que aquesta maniobra és desesperada, oportunista i està fora de lloc i pretén fer-li assumir personalment una condemna dinerària que correspondria pagar a la societat com a persona jurídica, ja que la responsabilitat social escau quan s'ha actuat amb dol deliberat i mala fe contra la societat, actitud que ell no ha tingut mai.

- L'acomiadament d'un treballador és un problema quotidià que pot succeir en totes les empreses i en cas d'un procediment laboral, el seu resultat no s'encabeix dins dels supòsits de responsabilitat previstos a l'article 50 de la Llei 20/2007 esmentada.

- Insisteix en què sempre ha actuat correctament, diligentment i que no ha incomplert mai cap dels supòsits establerts a l'article 50 esmentat.

- També addueix que s'ha efectuat una errònia valoració de la prova, concretament, respecte de la confessió en judici de l'altre soci, avui difunt, que va declarar que no estava al corrent de l'acomiadament del treballador (segurament degut a una incidència mèdica), perquè el compte de l'empresa era mancomunat i els xecs de liquidació havien d'anar signats amb ambdues signatures, per tant, aquesta persona va haver de signar-los, i, per tant, sabia que aquell treballador en concret havia estat acomiadat.

- En definitiva, considera que no és responsable dels fets que se li imputen, ja que, en tot cas, aquesta responsabilitat és, com a mínim, solidària dels tres accionistes mencionats, els quals van ser coneixedors del plet laboral, i cap d'ells s'hi va oposar, ni va voler arreglar-lo de forma amistosa.

- El recurrent també al·lega que s'ha vulnerat el seu dret a la defensa, per tal com considera que s'ha utilitzat una acció totalment inadequada, la de la responsabilitat social, que ha estat avalada erròniament pels tribunals ordinaris, ja que no es complien els requisits de l'article 50 anteriorment esmentat de la Llei 20/2007.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets i dels principis esmentats, que se suspengui la resolució impugnada i que es declari la condemna al pagament de les costes processals de les dues instàncies judicials anteriors i de l'actual a la part defenent, incloent els honoraris d'advocat i de procuradora.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- Sobre el primer motiu del recurs d'apel·lació relatiu a la seva manca de legitimació passiva, per tal com a la data en què es van produir els fets el recurrent ja no ocupava el càrrec d'administrador, la Sala Civil analitza les normes aplicables del text refós de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada, així com l'objecte de l'acció en responsabilitat social exercitada, que pretén protegir el patrimoni social davant dels actes causats pels administradors que siguin contraris a la llei, als estatuts o als deures de fidelitat a l'interès social, d'actuar amb la diligència d'un empresari ordenat i amb lleialtat d'un bon representant.

- I, després d'exposar els seus requisits, trasllada aquesta motivació a les pretensions del recurrent, i destaca que la responsabilitat social que s'exercita es fonamenta, des d'una perspectiva causal pròpia del sistema de responsabilitat imminentment subjectiva que impregna l'ordenament civil andorrà, ja no en la sola condició d'administrador del recurrent, sinó en els actes que en aquesta qualitat realitzava quan el 18 de novembre del 2016 va acomiadar al treballador.

- Conclou que la realitat social posterior que es va produir en la societat demandant, la composició del seu òrgan d'administració o el fet que el nou administrador únic estès al corrent dels procediments judicials en curs, o fins i tot avalés l'estratègia processal seguida, no invaliden el fet que la conducta antijurídica que s'atribueix al recurrent és anterior, ja que és inqüestionable que l'any 2016 el recurrent ostentava les funcions d'administrador de la societat.

- Per consegüent, desestima aquest primer motiu del recurs d'apel·lació.

- Seguidament, pel que fa a l'al·legació del recurrent respecte de la manca de nexe entre l'estimació del plet laboral i la seva administració deficient o deslleial del negoci, la Sala Civil, després de descriure amb exactitud la concatenació concreta dels fets i la relació familiar que l'unia amb el treballador, convé amb la Batllia que el comportament del recurrent va vulnerar el deure de diligència d'un empresari ordenat, sostenint que l'administrador havia d'actuar de bona fe, sense interès personal en l'assumpte objecte de decisió i actuar amb informació suficient i d'acord amb un procediment decisori adequat (article 49.2 del text refós de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada).

- La Sala Civil declara que la culpa del recurrent es troba constituïda, ja que lluny d'actuar com s'acaba de descriure es va deixar portar pels sentiments, permetent que la mala relació que tenia amb aquell familiar es traslladés a l'esfera professional, fins al punt que s'hi havia discutit en

reiterades ocasions, fins i tot davant altres treballadors, que van haver d'intervenir per separar-los.

- En aquesta eventualitat no es pot sostenir que la decisió d'acomiadar el treballador consistís en una decisió empresarial objectiva davant d'un fet concret, sinó que l'administrador participava activament en el conflicte amb el treballador, agreujant-lo.

- I no només el va agreujar, sinó que, el 18 de novembre del 2016, va procedir a un acomiadament fulgurant del treballador, ometent els deures de prudència i d'informació que integren el deure de diligència de tot administrador d'una societat, reunint-se així el requisit relatiu a la culpa que caracteritza la responsabilitat de l'administrador.

- Afegeix que poc importa que la sentència recaiguda en el marc laboral no es pronunciés respecte del deure de diligència de l'administrador, ja que es va limitar a valorar la justificació de l'acomiadament practicat, sense que la valoració de la conducta de l'empresari, als efectes de determinar si havia incorregut en responsabilitat, resultés procedent.

- Per tant, també desestima aquest segon motiu.

- Per acabar, el recurrent addueix que la seva actuació en tant que administrador sempre havia estat impecable, sense que aquesta incidència respecte del procediment laboral permetés contradir aquesta afirmació.

- La Sala Civil considera que, tot i ser puntual, la conducta del recurrent ha causat un dany a l'empresa i la seva responsabilitat s'havia d'apreciar de manera autònoma a la sistemàtica general d'administració.

- Pel que fa a l'al·legació d'acord amb la qual manifesta que l'acomiadament es va adoptar per evitar mals majors, la Sala Civil respon que ja ha donat detalls sobre la mala relació que existia entre el recurrent i el treballador, que el recurrent ja havia tolerat conductes irrespectuoses del treballador, sense haver adoptat cap mena de decisió encaminada a reconduir la situació (advertiment, suspensió de sou i feina, etc.). Conclou que sense advertiment seriós, l'acomiadament no era admissible, atès que aquesta decisió no era previsible per al treballador, sense que tampoc aquesta decisió fos consensuada almenys amb l'altre soci.

- Per aquests motius, desestima el recurs d'apel·lació interposat pel recurrent i confirma íntegrament la decisió de la primera instància.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu principal del recurs d'empara del recurrent es basa en el caràcter erroni i arbitrari de la resolució judicial que ha estat adoptada amb anterioritat a aquest recurs d'empara, és a dir, la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 10 de desembre del 2024. El recurrent estima que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució i, més concretament, els drets a la jurisdicció, a la defensa, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, així com els principis de seguretat jurídica i d'interdicció d'arbitrarietat.

3.2. L'admissió d'un recurs d'empara exigeix complir amb uns pressupòsits d'acreditació de la legitimació activa (articles 36 i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional), amb uns pressupòsits formals (articles 36 i 88 de la mateixa Llei) i amb uns altres pressupòsits objectius, alhora que el recurs ha d'estar dotat del necessari contingut constitucional.

Correspon, doncs, examinar si en aquest recurs d'empara, com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, les infraccions denunciades posseeixen el necessari i suficient contingut constitucional, atès que si manquen manifestament d'aquest, el recurs no pot ser admès a tràmit.

3.3. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

Sobre aquest particular, aquest Tribunal Constitucional s'ha pronunciat de manera reiterada respecte del deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La nostra doctrina ha estat constant en el sentit de destacar que el deure de motivar les resolucions judicials deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència dels principis de bona administració de la justícia i de seguretat jurídica (veg. les sentències del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaigudes, respectivament, en les causes Von Maltzan i d'altres c/ Alemanya (dec.) [GC], núm. 71916/01, del 2 de març del 2005, §132 i García Ruiz c/ Espanya [GC], núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), ocupa un lloc eminent dins de tota societat democràtica (Guðmundur Andri Ástráðsson c/ Islàndia [GC], núm. 26374/18, de l'1 de desembre del 2020, §283) i requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts, és aquell que possibilita que els tribunals superiors puguin conèixer les raons exactes en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució. Tampoc es pot descartar el fet que la motivació contribueixi a una millor acceptació de la decisió subjacent (Taxquet c/ Bèlgica [GC], núm. 926/05, del 16 de novembre del 2010, §91).

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat igualment que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a denegacions de justícia aquelles fonamentacions judicials estàndards, esquelètiques o vagues (veg. les sentències recaigudes en les causes Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42 i Higgins i d'altres c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42).

3.4. La representació processal del recurrent es queixa, bàsicament, de la interpretació que realitza la Sala Civil de l'article 50 de la Llei 20/2007, del 18 d'octubre, de societats anònimes i de responsabilitat limitada (d'ara endavant LS), com també de la valoració judicial de les proves realitzades per la jurisdicció ordinària.

El litigi examinat per la jurisdicció civil versava sobre l'acció social de responsabilitat exercida per la societat Impremta Principat, SAU contra l'actual recurrent i es basava principalment en els articles 49, 50 i 51 de la LS. La Secció Civil 7 de la Batllia i la Sala Civil van considerar que el recurrent era administrador de la societat esmentada i que havia ocasionat danys a la societat que administrava per un import de 36.161,17 € a resultes de la seva manca de diligència en l'acomiadament d'un treballador.

3.5. Un examen minuciós de la motivació continguda dins la sentència de la Sala Civil del 10 de desembre del 2024 ens condueix a afirmar que aquesta és suficient des d'un punt de vista constitucional. Vegem-ho.

Una societat anònima pot exercir l'acció social de responsabilitat contra el(s) seu(s) administrador(s) -de fet o de dret- amb motiu dels seus actes o omissions quan són contraris a les normes legals o estatutàries o quan infringeixen els deures que la llei o els estatuts els hi imposen (articles 50 i 51 de la LS). Més concretament, l'article 49.1 de la LS exigeix als administradors que exerceixin "*el càrrec amb fidelitat a l'interès social, amb la diligència d'un empresari ordenat i la lleialtat d'un bon representant*".

Ambdues instàncies van considerar que el recurrent era l'administrador de la societat Impremta Principat, SAU quan aquest va acomiadar injustificadament un treballador que era, alhora, el seu gendre.

El comiat va tenir lloc per carta del 18 de novembre del 2016 i és necessari constatar, tal com ho afirma la Sala Civil, que el recurrent va signar unilateralment el document esmentat i que, en aquell moment, ostentava la funció de president -i doncs d'administrador (articles 45, 53 i 54.2 de la LS)- del Consell d'Administració de la societat Impremta Principat, SAU.

Pel que fa a la culpa de l'administrador, la Sala Civil explica que: 1. existia una situació de molta tensió entre l'administrador i el treballador degut a la separació matrimonial d'aquest darrer i la filla del primer; i, 2. el recurrent "*es va deixar portar pels sentiments personals derivats de la separació del* (treballador) *amb la seva filla, permetent que la mala relació que mantenia amb el seu gendre es traslladés a l'esfera professional, fins al punt que s'hi havia discutit en el lloc de treball en reiterades ocasions, alguna ocasió fins i tot davant dels treballadors de l'empresa que van haver d'intervenir separant-los (...) l'administrador participava activament en el conflicte amb el treballador, agreujant-lo*" (FD Tercer). La Sala Civil considera, basant-se en la seva sentència laboral del 27 de setembre del 2019 (ferma i definitiva), que el comiat va ser fulgurant i desproporcionat i, des d'un punt de vista social, ho qualifica com a una manca en el deure de diligència de l'administrador.

El recurrent afirma també que el secretari del Consell d'Administració i/o altres socis de la societat eren també responsables del comiat, doncs n'eren sabedors. La Sala Civil afirma, per contra, que els interessats ni eren coneixedors de l'acomiadament, ni participaven aleshores en la gestió de la societat (FD Cinquè). Les funcions revisores d'aquest Tribunal no ens permeten discutir la valoració de la prova (article 91.1 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional) que, a més a més, no sembla arbitrària i es troba suficientment fonamentada. En qualsevol cas, no es pot oblidar que l'article 50 de la LS estableix la responsabilitat solidària dels administradors, de manera que la societat no està obligada a dirigir l'acció social de responsabilitat contra tots ells i, per consegüent, pot escollir dirigir-se només contra un d'ells, com ha estat el cas aquí.

Per tant, la Sala Civil ha entès que l'acció social de responsabilitat era procedent, atesa la legitimació

passiva del recurrent, la seva actuació negligent i l'existència d'un nexe causal entre aquesta i el perjudici causat a la societat que administrava. Resta clar que aquestes conclusions no són, per a res, arbitràries.

Per acabar, el recurrent porta a col·lació, de manera independent, l'article 3.2 de la Constitució, i ja hem tingut l'ocasió d'explicar que els principis de seguretat jurídica i d'interdicció d'arbitrarietat no són, *per se*, susceptibles de ser objecte d'un recurs d'empara però que, per contra, les disposicions constitucionals esmentades han de ser analitzades com a un "*criteri interpretatiu*" dels drets i de les llibertats constitucionals (sentència del 7 de setembre del 2013, causa 2013-4 i 8-RE). Sobre aquest particular, interpretant que el recurrent combina aquests principis amb els manaments de l'article 10 de la Constitució, aquest Tribunal no veu en quina mesura la sentència atacada els infringeix, ja que està suficientment motivada i no s'albira una engruna d'arbitrarietat.

3.6. Les consideracions exposades en els fonaments de dret precedents justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per manca manifesta del contingut constitucional necessari (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2025-2-RE presentat per la representació processal del Sr. Antonio Estrada Mas contra la sentència del 10 de desembre del 2024, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, a la Secció Civil 7 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 17 de febrer del 2025.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat